

Pretulu prenumeratiunei
pentru partile Austriei si
Ungariei: pe 1. anu 4 fl.
pe 1/2 anu 2 fl. v. a.
pentru alte tieri pretulu
indoitu.

SPERANTIA.

Fóia literaria-bisericésca.

Banii de prenumeratiune
si corespundintiele sunt
de a se adresá franco
catra Redactiunea „Spe-
rantiei“, la Aradu, strat'a
Capelei, Nr. 26.

Organulu societatei de lectura a teologiloru romani din Aradu.

Foi'a acést'a sub auspiciile superioritateri scolastice ese de dóue ori la luna, anume la 1. si 15. a fiescecareia luni, sub redactiunea colegiala a teologiloru: *Custante Gurbanu, Ioanu Besanu, Iustinianu Cernetiu si Georgiu Morariu.*

La cestiunea scóloru nostre poporali-confesiunali.

II.

P. Amu disu in numerulu precedentu, cá ingri-girea cea mai scrupulósa pentru noi si in specialu fatia de scólele nóstre confesiunali. — este amenarea si traganarea santiunarii statutulu organicu alu congresulu nostru besericescu natiunalu dela Sibiu si de buna séma cá ingri-girea acésta a fostu intemeiata pe acea cercustantia: cá noi amu potutu privi cu totu dreptulu dispusetiunile referitórie la administratiunea si afacerea nedependente a scóloru nóstre *confesiunali* contienute in acelu statutu organicu sub lit. B. §. 122. si basate pe Art. IX. alu legeri din anulu 1868. — ca singure dispunetorie si neatacavere, amu crediutu — dar ne-amu amagitu fórtu — cá dispusetiunile acele nu le vá restringe neci modificá nime. ci acele ni voru deservi de lege analoga celei preserise in Art. XXXVIII. din 1868. despre instrunctiunea publica.

Inse vedemu tocmai contrariulu asceptariloru si credieminteloru nóstre. vedemu cá asta-di *statutulu organicu este deja intaritu* prin santiunea regésca maiestatica; dar' cu nesce modificatiuni fórtu esentiali si taiatóre in cestiunea vitale a scóloru nóstre confesiunali.

Modificatiunea sub C. virita in statutulu organicu. care ne indémna cu tóta rigórea si strictéti'a legeri a ne acomodá stensu in privinti'a scóloru si a invetiamentulu dispusetiuniloru instrunctiunei publice din suscitatu Art. ni pune stavila la veru ce concurintia si dispusetiune libera; si ne lovesce adun cu indreptatirea principiiloru nóstre natiunali-confesiunali; si nóa ca cetatieni si patrioti loiali nu ni

remane alt'a de feliu, decatu se ne supunemu legii santiunate de Monarcu cu tota respectuositatea.

Este dara de prisosu ma chiaru neconsultu de a ne si frange mai multu capulu, si a ne incordá ideile in meritulu acést'a. fiindu acum tóte indesiertu; detorinti'a nóstra e unic'a: *perseverantia si nisuire catra implinirea cu punctualitate a conditiuniloru obligatórie ale acestei legi*, dreptu urmare sustienerea si pestrarea caracterulu *confesiunali* alu scóloru nóstre de pre-tutindene.

E intrebarea inse, ca óre suntemu si fi vomu noi in starea si pusetiunea de a conservá caracterulu confesiunali alu scóloru nóstre si respective a face ca poporulu nostru atatu de inapoiatu in desvoltarea cultureri. atatu de scapatatu in midilóce materiali, si atatu de indiferinte de cestiunea scóloru sale, — se se intereseze de neajunsurile si scdiamintele caror'a sunt espuse in cea mai mare parte scólele nóstre, apoi potemu óre presupune cá poporulu se va ingrigi si de o sórte mai fericitória si mai liniscita a invetiatoriloru nostri de pre la sate, cari se lupta cu debilitatea si lips'a traiulu vietii, ne avendu neci panaea de tota díu'a si carii se svergolescu si lesina de fóme neputendu-si castigá neci cele mai neincungiurabile trebuintie de pe o di pe alta; potemu, dicu, suferi ca acésta sórte fatale si sfasietórie de anima a bietiloru invetiatori se mai dureze. si se mai geama sermanii in desperatiunea continua!?

Esperintiele mele me facu a crede cá intrebările aceste problematicu cu anevoe se potu deslegá in pusetiunea nóstra presinte; si déca aruncámu numai o privire fugitiva asupra situatiunei triste a scóloru nóstre de pe la sate, si asupra subsistintiei celei compatimibile a invetiatoriloru nostri, atunci numai veru unulu incarcatu de patimi si preocupatu de ma-

litia infernale v'a permite si confirmá cã situatiunea presintelui a scóloru nostre si invetiatoriloru comunali este indestulitória si neconstrinsa de a se supune cu totu de adinsulu intentiuniloru indegetate de ministeriulu baronului Eötvös.

Poporului nostru atat'a i pasa de scóle catu neci o metura, ori vre unu cui pe parete nu lu v'a pune pe spesele sale de buna voia: nu odata am esperiatu la mai multe scóle negligint'a cea mai condemnabile, ce e mai multu, sub sistemulu absolutismului, candu jurisdictiunile politice aveau detorint'a de a supraveghia preste ordulu celu bunu in scóle, a delaturá totu felulu de scadieminte si neajunsuri, a portá grigea despre frecuentarea regulata a scolariloru deobligati, a pedepsi parintii carii abstienu copiii dela frecuentare, folosindui la pastoritulu viteloru ori la alte lucrãri economice. — tóte aceste se duceau in efeptuire numai prin intrevenirea auctoritatiloru, si tóte se implineau din partea poporului de sila bucurosu.

Dar decandu organele politice nu se mai ingrigeseu de aceste scadieminte, si scólele, si sórtea invetiatoriloru e lasata si pusa nemidilocitu clerului respective ingrigirei protopresviteriloru ca inspectoriloru concernenti — vai si amaru! — poftimu a luá totu comitatulu de a lungulu, a percurge numai ici colé cetev'a comune romanesci, a merge in scóla si se v'a convinge veru cine despre situatiunea cea trista: ce va vede acolo alta, decatu unu prospectu tristu in laintrulu scolei, ferestri sparte, scauni derimate, localitatea din launtru si din afora nevaruita, aeru puturos si nabusitoriu, cu unu cuventu *necuratien'a cea mai mare*, ce dovedesce din destulu, cu cata interesare e poporul nostru si conducatorii lui fatia cu scóla: in multe locuri vei afla pre invetiatoriu sdrentiuosu si de unu esterioru, demnu de compati-mire; am gasitu eu in unele locuri pre invetiatoriu descultiu preamblanduse in susu si in josu cu lini'a in mana sub óre de prelegere, si la intrebarea mea, cã de ce ambla descultiu, mi-a respunsu rosindu si cu unu suspinu: „vedi dlu meu! asia de departe am ajunsu noi dascalii, ca numai o pareche de calciuni se avemu; pentrucã nici slabuti'a mea léfa nu o potiu scóte dela antisti'a comunale, si asia din lips'a baniloru, cari altecum abé mi se ajungu pentru pane — nu potiu cumperá alti calciuni, ci dandu unic'a pareche de cisme ce le am si ce s'au ruptu — la calciunariu, sum silitu a amblá descultiu pana se voru carpí!” am statu uimitu si m'am infioratu, compatimindu sórtea deplorabile!

Mi s'au datu nenumerate ocazioni a conveni cu invetiatori de asemenea sórte si toti mi s'au vaieratu in asemenea modu. Candu intreb pre invetiatoriu de ce nu este prevediuta scól'a cu recuisitele trebuintióse, totu asemenea respunsu vei primi, *cã antisti'a nu vre se le procure din caus'a cã ómenii nu voiescu se contribuésca la spese si nu s'au convoitu a se preliminará in bugetulu comunabu spesele recerute pentru atari récuisite si unelte scolastice!* Intreb mai departe pre invetiatoriu: de ce e scól'a góla si dintre numerosii copii deobligati spre frecuentare, numai vre-o cativa sunt presinti? ti-va respunde francu: *pentru cã parintii nu-si tramitu copiii la scóla, ci ii-tienu acasa folosindu-i la alte cele, éra antisti'a nu se ingrigesce despre acést'a, scusanduse ca n'are porunca dela stepanire etc. etc.* apoi mai adauge bietulu invetiatoriu si aceea cã, nici nu cutéza a relatá antistiei despre absintiele scolariloru, ca nu cumva venindu in urechile parintiloru, se fia gonitu ma tocma si amovatu din oficiu.

Vai! cate specialitati de aceste asiu fi in stare de a inregistrá in acésta pretiuita fóia. — dicu cu sutele — dar trebue se marturisescu sinceru, cã me infioru, candu-mi si aducu aminte de unele ca acestea, necum se fiu atatu de imodestu a disgustá si pre bunii cetitori cu analisarea acestoru feliu de fatalitati.

Va presupune cinev'a cã aceste dóra de acolo provinu, pentrucã scólele nostre au fostu pana in diu'a de astadi sub regimulu clerului, si dóra pentrucã respectivii domni protopresviteri n'au desvoltatu destula grige si sirguintia pentru delaturarea acestoru scadieminte. — apere Ddieu de asia cev'a: ori ce imputare sar' face din catrov'a protopresviteriloru si superioriloru nostrii besericesci in partea si meritulu acést'a ar fi gresita, ar insemná o necunoscentia si nepricepere despre starea lucrului, si ar fi o insinuatiune reutatiósa din partea veru-carui romanu bine semtitoriu fatia cu dignitarii nostrii besericesci.

Chiamarea protopopiloru nostri respective Inspectoriloru scolasticesci in trebile scolare si in cele ce atingu in specialu inspectiunea, s'a marginitu numai si eschisivu la midilóce morale prin care au potutu realisá cev'a, éra cele esecutive au fostu totdeun'a in man'a organeloru administrative, dreptu acea protopopii in calitatea loru de Inspectori, visitandu in restimpulu unui anu odata séu de doue ori scólele din districtu. — dieu nu multu sporiu au potutu face, si cé au fostu in stare a face este totulu, déca au facutu in reportulu seu amintire despre scadiemintele descoperite in decursulu visitatiunei, — macaru cã si intre

preacinstiile lor se afla cate vre unulu, carele nu multu si-frange capulu pentru infflorirea si prosperarea scóleloru, éra altii sunt asia de gingasi si delicati, catu intrandu in scóla trenescu de aerulu puturos si nici n'a fostu ceteva minute in launtru, pana ce si au esítu afara cu maram'a la nasu. —

Acést'a este situatiunea adeverata a scóleloru nóstre de prin sate, carea vine in contrastu cu dispu-setiunile legii instructiunii publice, si carea numai prin aplicarea acestei legi va luá cu totulu alta fatia si directiva, càci legea acést'a va delaturá si stirpi tóte neajunsurile domnitórie, precandu noi in impregiurarile aceste ori cata silintia se ni dâmu, nu vomu fi in stare pelanga conservarea caracterului confesiunali alu scóloru — nici peste cateva decenii a produce rezultatulu acel'a, ce lu voru produce scólele comunale, càci e cu absoluta nepotintia: si ori catu se ne silim a capacítá poporulu despre principiulu scóleloru confesiunali, in cele mai multe locuri, si fórté cu putiena esceptiune — poporulu dedatu a nu contribuí cu nemic'a la sustinerea scoleloru si invetiatoriloru, ca usiorueredietoriu preabucuros se va dechiará pentru scóle comunali, ci nu confesiunali, mai cu séma din punctu de vedere materialu.

Cá de inchiere nu potiu întrelasá ne atinsa stagnarea, negligintia si lasitatea ce se manifesta in privintia studierii limbei si literaturéi romane, precum si in cele ce privescu religiunea, adeca esortarea cu ténimea nóstra dela gimnasie: respectivii parinti ori protectori ai filorlu lor dela gimnasiulu Aradului, sum convinsu cà voru fi de unu acordu cu mine: cà ar fi timpulu celu mai intetit ca se se provéda mai bine catedr'a limbei romane catu si catichisatiunea, de óre ce cum este ea de presinte incarcata de scaderi si iregularitati provenite din indiferentismulu ne escusabile alu respectiviloru profesori — numai figurativi — nu se póte mai multu suferí spre risulu si ocar'a strainiloru si nu mai putienu spre detrimentulu ténimei nóstre studióse. *)

Mi-voiu luá permisunea a me ocupá in specialu numai de acést'a cestiune si a scarmená in catuva scaderile ce sunt la ordinea dilei, si despre care — dore-re! — nimene nu si-á redicatu pana acumu vócea. — voiu vorbí eu despre aceste, dar alta data mai pe largu. —

*) Dlu autoriu ni-va permite, déca la acést'a asertione a dsale vomu reflectá, cà clasele inferióre gimnasiali din privintia catedrei catichetice si de esortatiune au fostu peste întregulu anu scolasticu din deplinu provediute —
Red.

Noi Franciscu Iosifu I.

din grat'a lui Dumnedieu Imperatulu Austriei, regele Boemiei s. c. l. si Regele apostolicu alu Ungariei.

Salutarea Nóstra regéscá tuturoru, prin cari privesce caus'a acést'a in presentu séu ii va priví in viitoriu.

Dupa ce in intielesulu articolulu 9 de lege 1868 § 2: metropoli'a de sine statatória infintiata pentru romanii greco-orientali, egalu indreptatita cu cea a serbilorlu precum si radicarea episcopiei ardelené de religiunea greco-orientale la archiepiscopia s'a inarticulatu in lege;

Dupa ce in intielesulu § 3 alu acelei'a-si legi: cei de religiunea greco-orientale, sunt indreptatiti, pre langa despartirea in dóue provincie besericesci independinte un'a de alt'a, afacerile lor besericesci, scolare si cu privire la aceste cele fundatiunali, intre marginile legiloru tiei, a le conduce, regulá independinte in adunarile lor besericesci convocate din timpu in timpu, fia care deosebitu, pre langa Nóua fa-cut'a incunoscintiare previa din partea respectiviloru metropolitu, si a le administrá in intielesulu preseriselorlu aprobate de Noi, compuse in aceste congrese pre calea organelorlu loru proprii:

Din consideratiune catra esecutarea ordinatiunei acestei legi, pentru regularea afaceriloru besericesci a metropoliei greco-orientali romane, a celoru scolare si a fundatiuniloru privitórie la aceste, ministrulu nostru ungurescu de culte si instructiunea publica a asfernautu inaintea Nóstra sub titlulu de „Statutu organicu“, urmatórele decisiuni aduse de congresulu nationalu besericescu alu romaniloru de religiunea greco-orientale, convocatu in Sabiuu pre langa decisiunea Nóstra facuta in 14. Augustu 1868; si adeca:

Dupa introducerea ce tratéza despre cuprinsulu partiloru constitutive a provinciei besericesci:

- I. despre parochii;
- II. despre protopresbiterate;
- III. despre monastiri;
- IV. despre eparchii;
- V. despre metropolia;

dimpreuna cu regularea afaceriloru tienetórie de aceste scolari si fundatiunali, si cu organizatiunea congresului nationalu besericescu.

Aceste decisiuni, la susternerea opinatória a ministrulu Nostru de culte si instructiunea publica — le aprobámu si intarim cu urmatórele modificatiuni.

A) in punctulu I. alu dispu-setiuniloru generali se se dea espresione dreptulu pré inaltu de supravighiare ce Noue ne compete: éra punctulu IX se se modifice in intielesulu acel'a ca invoierea inprumutata in privintia constituirei sinodului comunu se face cu congresulu greco-orientale serbescu.

B) In §. 6 de cualificatiunea membriloru sinodului parochiale se se tiena si majorenitatea si conformu acesteia se se modifice si §§. respectivi 40. si 91.

C) Decisiunile §§-loru 13. 55. si 122, ce se referu la afacerea scolaria, respective la a invetiementulu, sunt a se aduce in consunantia cu ordinatiunile respective ale articolulu de lege 38. din 1868.

D) in §§. 105 si 157 e a se interceide acea dispusetiune, conformu carei nou alesulu episcopu respective metropolitu — dupa intarirea primita dela Noi — depune inaintea Nôtra juramentulu de fidelitate.

E) §§. 116. 159. si 162. sunt de a se modificá in acelu intielesu, ca asesorii respectiveloru consistorie, scolari si fundatiunali se alegu numai pentru durat'a unui periodu de alegeri la sinodu — respective la congressu.

F) In §. 151 si 156 e de a se interceide acea dispusetiune: ca atatu in privinti'a convocarei ordinari a congressuluu catu si acelei pentru alegerea metropolitulu se ni se faca Nôue — conformu articuluu 9 de lege din 1868. § 3 — in scintiare previa.

G) §-li 175 despre intrebuintiarea limbei romane e de a se aduce in concordantia cu ordinatiunea respectiva a §-lui 9 art. 9 de lege din 1868. si a art. 44 din 1868.

Decisiunile compuse conformu acestoru modificatiuni si priu Noi intarite sunt urmatóarele:

Statutu organicu.

alu besericeii ortodoxe romane din Ungari'a si Transilvani'a.

Dispusetiuni generali.

I. Beserica ortodoxa romana din Ungari'a si Transilvani'a ca beserica autonoma, dupa dreptulu ei canonicu garantatu si prin art. de lege alu IX din anulu 1868 — pre langa sustinerea pré inaltulu dreptu de supraveghiare alu Majestatei Sale inoivabile — si-reguléza, administréza si conduce afacerile sale besericesci, scolari si fundatiunali in tóte partile si factorii ei constitutivi independinte dupa forma reprezentativa.

Statutulu organicu presinte privesce dara la organizarea besericeii ortodoxe romane din intrég'a provincia metropolitana din Ungari'a si Transilvani'a.

II. Elementulu acestei provincii metropolitane este: clerulu si poporulu credintiosu, éra partile constitutive ale ei sunt: 1. Parochie, 2. Protopresviterate, 3 Monastirile si 4. Eparchie.

III. Pusetiunea, ce are in beserica clerulu si poporulu provinciei metropolitane, i da dreptulu de a participá individualminte ori prin reprezentanti la tóte actiunile besericesci, scolari si fundatiunali si-i impune datori'a de a suportá tóte greutatile, dela cari este conditiunata bunastarea besericeii.

Fia-care parte constitutiva a metropoliei are dreptu a regulá si conduce independinte de alta parte constitutiva sie si egala afacerile sale besericesci, scolari si fundatiunali, — in afacerile partiei constitutive mai mari pana la metropolia prin reprezentantii sei.

IV. Tóte actiunile partiloru constitutive amntite in punctele precedinti se indeplinescu prin sinodele parochiali, protopresviterali, eparchiali, si prin congressulu natiunалу besericescu, (Sinodulu metropolitanu.)

V. Pentru administrarea si conducerea afaceriloru besericesci, scolari si fundatiunile se va asiediá cate unu comitetu si cate o epitropia in fia-care parochia si protopresviteratu, éra in eparchia si metropolia cate unu Consistoriu.

VI. Jurisdictiunea besericesca atatu in afacerile judeciali catu si cele administrative se va eserciá prin scaunele protopopesci, ca instanti'a 1-a prin consistoriele diecesane respective archidiecesane ca instanti'a 2-a si prin consistoriulu metropolitanu cá instanti'a a 3-a.

Dispusetiuni speciali voru indicá obiectele in privinti'a carora cursulu instantieloru se schimba.

VII. Spre efeptuirea vre-unei dispusetiuni ce se face prin vre-o jurisdictiune séu autoritate besericesca, se potu intrebuintiá numai mijlóce besericesci si morale.

In casuri estraordinarie de renitintia inse, spre sustinerea ordinei bune, se póte recuirá si asistintia potestati civile.

VIII. Susu atinsele parti organice ale metropoliei se voru ingrigi de timpuriu de mijlócele intelectuale si banale, cari se ceru spre ájungerea scopuriloru besericesci, scolari si fundatiunali, si incatu nu le-arú succede lorú de a poté intempiná cheltuielile recerute nici in urm'a colecteloru facute in afara de metropolia, — intru atat'a si-voru luá refugiu la statu spre ajutorire.

IX. Spre sustinerea unitatiei dogmatice si canonice intre cele dóue metropolii. — romana si serba, precum si spre aperarea intereseloru comune ale religiunei ortodoxe resaritene, se constata necesitatea unui sinodu comunu, constatatoriu din ambii metropoliti si din episcopii sufragani ai acestoru dóue metropolii.

Constituirea acestui sinodu se concrede contielegerei imprumutate cu congressulu greco-orientalulu serbescu.

X. Recapitulandu cele espuse, statutulu organicu presinte tractéza dara despre urmatóarele:

1. despre parochii;
2. „ protopresviterate;
3. „ monastiri;
4. „ eparchii si
5. „ metropolia.

C A P U I.

Parochi'a.

§. 1. Parochi'a ca comuna besericesca este intrunirea crestineloru cu mijlócele materiali si morali spre a sustiené un'a séu mai multe beserici, scóle si cimiterii, unulu séu mai multi preoti si invetiatori, precum si cel'a-laltu personalu trebuintiosu.

Astfelu de parochia se numesce matre.

§. 2. Intrunirea acelu crestini inse, cari nu sunt in stare a-si tiené parochu, scóla si cel'alaltu personalu trebuintiosu, se alatura la o parochia matre vecina sub nume de filia, avendu in afaceri besericesci, scolari si fundatiunali asemenea drepturi si datorintie cu consotii lorú din parochi'a matre.

§. 3. Déca vre o filia aru vrea se se faca parochia matre, are a petitiuná la scaunulu protopopescu documentandu, cumca e in stare a se sustiené, ca parochi'a matre in intielesulu §. 1.

Astfelu de causa dupa ascultarea parochiei matre se substerne consistoriulu respectivu spre decisiune finale.

§. 4. Déca vre-unu strainu vré a se asiediá intr'o pa-

rochia si a se face membru ei, este datoriu a se legitima inaintea sinodului parochialu, ca este de relegea greco-orientale si numai dupa o astfeliu de legitimare si decursu de 6 septemani se va bucura de incorporare in acea parochia si de drepturile ei parochiale dara va fi totu deodata detoriu a purta si greutatile asemenea celorlalti parochiani locali. —

§. 5. Afacerile parochiei se indeplinescu 1. prin sinodulu parochialu, 2. prin comitetulu parochialu si a 3. prin epitropi'a parochiala.

Art. I.

Sinodulu parochialu.

§. 6. In sinodulu parochialu iau parte toti parochianii majoreni, de sine statatori nepetati, cari si-implinescu detoriile parochiale.

§. 7. Agendele sinodului parochialu sunt:

1. Alegerea membrilor comitetului parochialu.

2. Alegerea parochului, capelanului, diaconului, epitropiloru parochiali, profesoriloru si invetiatoriloru.

3. Esaminarea si aprobarea proiectelor comitetului parochialu despre edificarea, repararea sau indiestrarea besericei, scolei, casei parochiale, sau altoru realitati besericesci, scolare si fundatiunale. —

4. Esaminarea si aprobarea mijloceloru proiectate din partea comitetului parochialu, pentru infiintarea fonduriloru spre scopuri besericesci, scolari si filantropice.

5. Esaminarea si aprobarea proiectului comitetului parochialu pentru dotatiunea parochului, capelanului, diaconului profesoriloru, invetiatoriloru si celui'a-laltu personalu trebuintiosu.

6. Alegerea membriloru sinodului eparchialu si ai congresuluiu natiunaleu.

7. Priveghierea, ca comitetulu si epitropii parochiali se-si implinesca chiamarea dupa prescriesele acestui statutu organicu.

8. Substernerea decisiuniloru proprie prin protopresviteru consistoriuluiu concerninte spre pertractare ulterioara.

§. 8. In diu'a celebrarei sinodului parochialu are a se tiené sant'a liturgia cu chiamarea duhului santu.

§. 9. Diu'a celebrarei sinodului parochiale impreuna cu obiectele pertractande au a se publica in beserica cu optu dile mai inainte prin parochulu localu si a se da de scire protopresviterului, ca iertandu-i impregiarile se pota lua parte si elu la sinodulu parochialu.

§. 10. Presedintele ordinariu alu sinodului parochialu este parochulu, era unde statiunea acestui'a este veduvita — administratorulu parochiei. Acest'a este datoriu inse a cede presidiulu protopresviterului, deca acel'a este de fatia, in care casu densulu ocupa locul de vice-presedinte.

Fiindu parochulu, respective administratorulu impeditu, si de cum-va in parochia nu sunt si alti preoti, atunci celu mai betranu in servitiu ocupa scaunulu presidialu, era lipsindu si acest'a, protopresviterulu este indreptatitu a incredintia presidiulu vre-unui preotu din alta parochia.

Presedintele este respundietoriu pentru ordinea cea buna, este datoriu a propune obiecte spre desbatere si per-

tractare. Nu se pote pertracta nici unu obiectu, pe care densulu nu l'a pusu la ordinea dilei.

Membrii sinodului inca au dreptu de a face propuneri spriginite celu putienu de trei dintre densii, si presedintele este indatoratu a defige ordinea pentru pertractarea loru inca in decurgerea acelu'a-si sinodu.

§. 11. Presedintele are dreptulu de a disolva sinodulu parochialu din caus'a disordinei, fiindu datoriu despre acestu casu a referi protopresbiterului, era acest'a consistoriuluiu concerninte.

§. 12. Sinodulu parochialu se va tiené regulatu odata in anu in lun'a lui Ianuariu; se pote tiené inse si estraordinariu; deca acest'a aru cere vre-unu obiectu din cele espuse in §. 7. spre esemplu: alegerea parochului, capelanului diaconului, epitropiloru, profesoriloru si invetiatoriloru.

§. 13. Sinodulu parochialu, ce se va tienea pentru alegerea parochului, capelanului, diaconului, profesoriloru si invetiatoriloru, se conchiama prin protopopu, carele totdata e si presedintele unui asemenea sinodu.

Protopopulu inainte de sinodu se intielege cu comitetulu parochialu in privinti'a individiloru candidati, cari aspirandu la trept'a preotiei trebuie se fie teologi absoluti, apti si pentru chiamarea invetiatorésca si prevediuti cu atestatul consistoriuluiu despre cualificatiunea loru de a imbraca postulu preotiescu. (V. §. 121.)

Era individi cari concurgu la vr'unu postu de profesorulu sau invetiatorulu, trebuie se produca, prelanga atestatu de capacitatea satorita in art. de lege XXXVIII. 1868, si dela consistoriulu eparchiale atestatu de cualificatiune.

§. 14. Sinodulu parochialu si-alege din sinulu seu sau dintre ceilalti membrii parochiali unulu seu doi notari spre purtarea lucruriloru scripturistice, cari de cumva sunt alesi dintre membrii sinodului, au votu decisivu.

§. 15. Spre aducerea unei decisiuni valide se cere padirea tormelor prescrie in §§. 9. 10. si 13. si moioritatea voturiloru membriloru presinti.

Deca voturile sunt egali dirima votulu presedintelulu.

§. 16. Recursele contr'a vreunei decisiuni a sinodului parochialu se potu face in 14 dile la scaunulu protopresbiteralu de unde se inainteza la consistoriulu eparchialu.

Recursele intrate dupa espirarea a loru 14 dile nu se iau in consideratiune. —

Art. II.

Comitetulu parochiale

§. 17. Comitetul parochiale este corporatiunea alésa din sinulu sinodului parochialu pentru a representá in afara comun'a besericésca, a portá si conduce afacerile ei in privinti'a economica a besericei, scolei si fundatiuniloru.

§. 18. Membrii comitetului parochialu se alegu pre 3 ani, se potu inse realege.

§. 19. Comitetul parochialu se compune in parochiele pana la 1000 de suffete din 10, pana la 1500 din 15, pana la 2000 din 20, pana la 2500 din 25; si de acolo in susu din 30 de membrii.

Tatalu si fiulu, mosiulu si nepotulu, fratii, socrulu si ginerele nu potu fi deodata membri comitetului.

Parochiulu, respective administratoriulu parochiei este membru naturalu alu comitetului, éra unde de presinte sunt mai multi parochi, celu mai inaintatu in servitiu. —

§. 20. Comitétulu parochialu constituinduse si-alege presiedinte si notariu. Presiedintele se alege din sinulu comitetului, notariulu inse póte fi si altu individu aptu, carele de nu este membrulu comitetului, are numai votu informativu.

§. 21. Comitétulu si-va tiené siedintiele, candu va cere trebuint'a, ér regulatu cu finea lunei lui Iuliu si Decembre a fia-carui anu: ca sionodulu parochialu, ce se tiene in lun'a lui Ianuariu (§. 12) se-si póta asterne raportulu generalu despre averea miscat'oria si nemiscat'oria a besericeii, scólei, si fondeloru, si ratiotiniulu anualu precum si unu proiectu de budgetu despre specele besericeii, scólei si fonduriloru pre an. viitoriu.

§. 22. Pentru validitatea decisiuniloru comitetului parochialu se cere presinti'a majoritatii absolute a membriloru si majoritatea voturiloru.

Déca voturile suntu egali, dirima votulu presiedintelui.

§. 23. Sfer'a de activitate a comitetului parochialu este urmat'oria:

1. A inventá averea miscat'oria si nemiscat'oria a besericeii, scólei si fonduriloru si a o tienea in evidintia: acestu inventariu se compune in trei esemplarie, dintre cari unulu se pastreá la epitropia parochiala, alu doilea la comitetu, ér alu treilea se subterne consist'oriulu.

2. A ingrigi pentru sustinerea in intregime a averei miscat'orie si nemiscat'orie a besericeii, scólei si fonduriloru.

3. A pastrá in stare buna edificiile besericescii, scolari si fundationali.

4. A provedé besericea cu trebuint'iosele icóne, vase santite, carti si alte aparatiune pentru servitiulu dumnediescu si scóla cu mobilele si aparatele recerute.

5. A escrié concursu pentru ocuparea postulu de parochiu, capelanu, diaconu, profesoru si invetiatoriu, in un'a avutei contielegeri cu protopresviterulu localu si respective cu directiunea scolaria.

6. A se consultá si combiná cu protopresviterulu respective directiunea scolara list'a candidatiloru, cari au concursu pentru postulu de parochiu, capelanu, diaconu, profesoru, si invetiatoriu.

7. A aflá medilócele trebuint'iose pentru eventual'a edificare si reparare a besericeii, scólei, casei parochiale si a altoru edificii proprii ale funduriloru, si a relationá despre ele sinodului parochialu.

8. A tractá despre ariarea medilóceloru, ce se receru la dotatiunea parochiulu, capelanulu, diaconulu, profesoriloru, invetiatoriloru si a relationá despre aceea sinodulu parochialu.

9. A prefige conditiunile, ce trebuie se le observeze epitropii la esarendarea realitatiloru besericescii, scolari si fundationali.

10. A prefige modalitatea elocarei baniloru disponibili ai besericeii, scólei si fundatiuniloru.

11. A examiná cu finitulu anului ratiociniulu epitropieii si alu subterne sinodulu parochialu.

12. A alege pre cantori, clopotari si pre alti servitori

besericescii si scolari. De cantori numai acci individi potu fi alesi, cari producu dela protopresviteru atestatu de calificatiune.

13. A nisui pentru religiositatea si moralitatea membriloru parochiali, precum si pentru desradecinarea datiniloru stengace si desfranarei prin medilóce morale si pedepse mai mici besericescii, si a cere ajutoriulu protopresviterului, éra la casu de necesitate alu episcopulu spre restaurarea religiositatii si moralitatii.

14. A apará vadi'a, si onóra besericeii si comunei parochiale in intielesulu legiloru.

15. A face protopresviteratulu si prin acést'a consist'oriulu eparehialu ori ce propunere si plansóre privitóre la treb'a besericesca, scolare, si fundationale.

16. A spriginá pre copii seraci intru frecuentarea scólei parochiale prin provederea loru cu carti scolare.

17. A duce protocolu despre tóte afacerile sale, a tiené actele in ordinea cuviint'ioasa si a le pestrá in archivu.

Art. III.

Epitropia parochiala.

§. 24. Epitropii parochiali sunt acci barbati din parochia, carora li se concrede averea parochiale, scolare si fundationale.

§. 25. Epitropii se alegu prin sinodulu parochialu dintre cei mai meritati barbati ai parochiei. Acesti'a nu potu fi ruditi intre sine pana la alu siesele gradu de sange si 4-a de caserie.

§. 26. Pentru parochieles pana la 1000 de suflete se alegu doi, pana la 2500 de suflete trei, éra pentru parochieles, alu caroru numeru trece peste 2500 suflete patru epitropi.

Ei se alegu pre trei ani, inse se potu realege.

§. 27. Chiamarea epitropiloru parochiali este:

1. A primi dela comitetulu parochialu prelanga inventariu tóta averea miscat'ore si nemiscat'ore a besericeii, scólei si fondeloru si a manipulá cu aceea dupa conclusulu sinodulu si alu comitetulu parochiale.

2. A pestrá intr'o lada de feru cu trei chiei averea miscat'ore a besericeii, scólei si a fondeloru, precum sunt banii si alte chartii de pretiu si obligatiunile. Dintre cele trei chiei ale casei parochiale se va pestrá cate un'a la cate unu epitropu. Unde sunt numai doi epitropi, acolo a trei'a chieia se va pestrá la parochiu, éra unde de presinte sunt mai multi parochi, la celu designatu prin comitetu spre aceea.

La deschiderea casei se cere presinti'a a totij trei individi, cari au cele trei chiei ale casei, si acesti'a sunt in solidu respunditori pentru starea casei.

3. A duce unu protocolu despre percepte si erogate.

4. A duce unu jurnalulu despre starea avererei parochiale; acestu jurnalulu are a se duce in dóue esemplare, dintre cari unulu se asiéda in casa, éra celalaltu va fi la epitropi.

5. Cu finea anului solariu a depune comitetulu parochiale ratiocinu documentatu despre veniturile si cheltuiiele besericescii, scolari, si fundationali, si a lu supune numai decatu la o revisiune speciale a casei, ce aru ordina-o comitetulu parochiale.

6. A nu întreprinde nici o erogațiune nepreliminată fara imputernicirea comitetului, respective sinodului parohiale

7. A priveghia, ca edificiile besericesci, ale scólei și ale altor realități, precum și curtea besericeii, a scólei și a casei parohiale asemenea și cimiteriul se fia în stare bună.

8. A plăti regulat salariile prefapte pentru personalul besericescu și școlariu, precum și ajutorintiele altor persoane serace și a stipendistiloru.

§. 28. Acolo unde mai multe comune besericesci împreuna susutienu un'a séu mai multe scóle, se alege din comitetele acestor parohie, unu comitetu școlare și prin o epitropie școlare și așa:

1. Numerulu membriloru unui asemenea comitetu școlariu consta din cate trei membri alesi din și prin comitetulu parohiale respectivu.

2. Asemenea epitropia școlare consta din patru membrii.

3. Alegerea acestui comitetu se face pre 6 ani, éra a epitropiloru pre trei ani.

4. Comitétulu și epitropia școlare au acelu cereu de activitate în trebile școlare, ce li compete comitetelor și epitropielor parohiale.

(Va urmá.)

Fratiã clerului.

Protoparintele nostru Pafnutiu la. an. 325. propuse acésta fratiétate în conciliulu ecumenicu 1. dela Nicéa. — CREDU CÀ NU VA FI DE LIPSA A DEDUCE DE ACI MOTIVELE, CARI AU CONDUSU PRE PAFNUTIU LA PROPUNEREA ACÉST'A; SUNT CUNOSCUTE ACELE ȘI FORA INTERPRETARE. ASTA-DI DARA. CANDU FRATIÉTATEA CLERULUI TREBUE MAI ALESU SE CULMINEZE. NUNUMAI PENTRU CA SE SUSTIENEMU ACEA INSTITUTIUNE FRUMÓSA A STRABUNILORU. CI PENTRU CÀ TOTI ÓMENII DE ACEEA CATEGORIA SE SILESCU A SE CONSOLIDÁ PENTRU PRINCIPII SALUTARIE. — ADVOCATII, NEGUTIETORII, MAESTRII, TOTI SUNT FRATI ÎNTRE SINE. CÀCI AU TOTU ACELEA-SI INTENTIUNI: CU ATATU MAI VERTORU NI ESTE PLACUTU NÓA CANDU ADRESANDUNE UNULU CATRA ALTULU. NI DICEMU „FRATE ÎN CRISTOSU”. PRIN CE DOVEDIMU CÀ ÎNTINDEMUR MANA FRATIÉSCA UNULU ALTUI'A ÎNTRU LATIREA PRINCIPIELORU SEDITE DE CRISTOSU SALVATORIULU LUMEI.

Consemnarea

obiectelor intrate la asociatiunea natiunale romana din Aradu, intru spriginirea sortituri care se va arangia în folosulu fondului asociatiunei: și adeva: dela

87. Domnișórele Emilia și Aurelia Popoviciu din Comlosiu, (St-Anna Vechia) unu covor (teppich) lucratu în brodaria. mf. propr.

88. Dsiór'a Eufrosin'a Andreeviciu din Caransiebesiu, o perina de divanu brodarita. mf. pr.

89. Dsiór'a Elis'a Brancoviciu din Caransebesiu o perina de divanu brodarita cu pantlica de catifea negru. mf. prop.

90. Dsiór'a Maria Popoviciu din Caransebesiu, o cotaritia de mésa lucrata din margele. mf. prop.

91. Dsiór'a Rosalia Bihoiu din Caransebesiu, o cotaritia de bilete. m. prop.

92. Dómn'a Salomia Banoviciu din Caransebesiu, o capitia comoda indrita din lana de berlinu cu ciucurelu din fire de argintu. mf. prop.

93. Dómn'a Elen'a Dimitrieviciu din Caransebesiu, o tasa de lampa cu girlanda de flori lucrata din lana de berlinu. mf. prop.

94. Dómn'a Julian'a Stoica din Caransebesiu, siese marama albe de busunariu.

95. Dsiór'a Maria Doda din Caransebesiu, o cotaritia de mésa din margele. mf. ptop.

96. Dsiór'a Maria Tienea din Caransebesiu unu atarnagiu de orologiu. mf. prop.

97. Dómn'a An'a Vasileviciu din Caransebesiu, unu rolu de ace brodariti. mf. prop. din lana de berlinu. mf. prop.

98. Dómn'a Elisabet'a Petia din Caransebesiu, o pareche de papuci brodarita. mf. prop.

99. Dsiór'a Eufrosin'a Popia din Caransebesiu, o tasa de lampa indrita din lana de berlinu. mf. prop.

100. Dsiór'a Aurelia Neagu din Caransebesiu o paroche da papuci brodariti din lana de berlinu. mf. prop.

101. Dsiór'a Ecaterina Bon'a din Caransebesiu, unu atarnagiu de orologiu. mf. prop.

102. Dsiór'a Maria Andreeviciu din Caransebesiu, unu aretatoriu pentru carti de cititu, brodaritu cu margele, mf. prop.

103. Dn'a Elen'a Andreeviciu din Caransebesiu un'a tasa de lampa indrita cu flori facute din lana de berlinu. mf. prop.

104. Dn'a Eleonora Homole'a din Caransebesiu, unu tasu cu unu umbrariu de lampa coloratu mf. prop.

105. Dsiór'a Maria Curelatiu din Caransebesiu, unu tasu de lampa din lana colorata mf. prop.

106. Dn'a Angelina de Petroviciu din Caransebesiu unu saculetiu de tutunu lucratu în metasa cu flori de postavu. mf. prop.

107. Dsiór'a Maria Mateeviciu din Caransebesiu, unu aretatoriu pentru carti de cititu brodaritu cu margele mf. pr.

108. Dsiór'a Elen'a Boiasiu din Caransebesiu, una pareche de papuci, brodariti din lana de berlinu mf. prop.

109. Dsiór'a Emilia Jorgoviciu din Aradu, unu atarnagiu de vesminte, brodaritu din janilie cu margele mf. pr.

110. Dsióra Julian'a Jorgoviciu din Aradu, o corfitia din metase pentru bilete mf. prop.

111. Dsiór'a Cristina Goronu din Aradu, o cotaritia decorata cu fructe imitate și umplute cu parfumerii.

112. Dsiór'a Cristina Goronu o caciula comota din catifea, brodarita cu fire de aur și cu ciucurelu de aur. mf. prop.

113. Dsiór'a Zen'a Montia din Sicula, o caciula

comota din catifea, brodarita cu fire de argintu si auru mf pr.

114. Dsiór'a Emilia Popescu din Siri'a, unu scaunesiu brodaritu cu lana de berlinu si cu margele mf. prop.

115. Dn'a Leontin'a Romanu nasc. Balomiri din Pest'a un'a pareche de papuci cosuti cu flori de postavu. m. p.

116. Dn'a Leontin'a Romanu nasc. Balomiri o punga indrita din metasa veneta cu margele de argintu. m. p.

117. Dsiór'a Ermin'a Balomiri din Sabiiu, unu atarnagi de orologiu brodaritu cu janilie pre moir albu mf. p.

118. Dn'a Elen'a Vasileviciu din Beiusiu o pareche de pantofi de catifea cu fire de auru mf. prop.

119. Dn'a Vilhelmin'a Siorbanu nasc. Holmayer din Aradu o cotaritia be bilete brodarita cu janilie si margele de cristalu mf. prop.

120. Dn'a Vilhelmin'a Siorbanu nasc. Holmayer din Aradu unu tietoriu de manusi lucratu in metase si brodaritu pe gasir albu. mf. prop.

121. Dsiór'a Alesandra Popoviciu din Bichisiu o corfitia de ferestra din margele decorata cu flori facute mf. p.

122. Dsiór'a Emilia Popoviciu din Bichisiu unu portagi de cigare brodaritu cu janilie. mf. pr.

123. Dm'n'a Catarina Pagu'b'a nascuta Bocusianu din Aradu. o straitia de venatu brodarita din lana de Berlinu mf. prop.

124. Dsiór'a Eufrosin'a Grosescu din Banat-Comlosiu o óla de lemnu pentru tabacu trasa cu brodaritura colorata din lana de angora. mf. prop.

125. Dsiór'a Maria Grosescu din B. Comlosiu, icon'a stului Ioanu lucrata in brodaria cu margele in rama de auru. acoperita cu glaje. mf. propr. (Va urmá)

Nr. 95.

Seri'a XI.

Concursu.

Pentru stipendiele preliminate pe anulu scol. 186⁹/₁₀, si incuviintiate prin determinatiunea adunarii generali de datulu 13. Septemvre 1868. Nr. 14. nepotendu-se dispune despre impartirea respective resolvirea acelor sune pe anulu acest'a, — din lips'a banilor disponibili — conformu decisului directiunei din 20. Iuliu nou a. c. Nr. 95. se deschide concursu pentru provederea acelor'a pe anulu scol. 18⁶⁹/₇₀; si anume:

1. pentru 2. stipendii cu . . .	60 fl. = 120 fl.
2. pentru 3. stipendii cu . . .	80 fl. = 240 fl.
3. pentru 2. stipendii cu . . .	120 fl. = 240 fl.

Sum'a 600 fl. v. a.

Catra aceste s'a mai incuviintiatu pe partea unui studinte la politehnica unu stipendiu anualu in suma de . . . 300 fl.

La óalta 900 fl. v. a.

Doritorii, de a fi provediuti cu de aceste stipendii pe anulu viitoriu scol. 18⁶⁹/₇₀, din partea Asociatiunei natiunali pentru cultur'a poporului romanu, voru avé a aterne suplicele la acésta Directiune pana la 15. Septemvre 1869. st. n. provediute cu documintele urmatórie:

A. Cu testimoniu de frecuentare si despre progresulu facutu in studii peste anulu scol. 186⁸/₉.

B. Cu adeverinti'a estradata din partea antistiei comunali si coramisata prin cocermentulu oficiu parochialu localu despre seraci'a respective lips'a invederata de medilócele materiali a suplicantelui.

C. Cu dechiaratiunea despre aceea, cá mai are suplucantele de undeva vre-unu ajutoriu, si catu?

Spre orientarea aspirantiloru la aceste stipendii se insemna: cá numai acelor'a suplicanti se va dá preferintia, carii prin susatinsele documinte autentice, — voru poté aratá cu precisiune: sporiulu pofitu alu studiiloru cu calculi emiinti si absolut'a loru trebuintia de medilóce materiali.

Directunea Asociatiunei natiunali pentru cultur'a poporului romanu.

Aradu 21. Iuliu 1869.

Presiedinte:

Ioanu Popoviciu-Desseanu.
directoriu secundariu subst.

Petru Petroviciu,
notariu.

VARIETATI.

* Présantia Sa parintele episcopu Procopiu a plecatu in 20. Iuliu la Sabiiu la sinodulu archieresecu.

* (Literariu) A esitu de sub tipariu „Poesii de Julianu Grosescu“ in se afla de vendiare la editoriu *E. B. Stanescu* in Aradu. Pretiuulu unui esemplariu in brosiura de editiune eleganta 2 fl. v. a. — Opulu, in estensiune de 15 cóle, — in frunte cu portretulu autoriului, e dedicatu „Domnului Vincentiu Babesiu, neobositulu anteluptatoriu natiunalu“ Preste totu din acésta coleptiune deducemu desteritatea dlui autoriu in poesi'a lirica si salutám interesarea ce o are si catra redicarea sentiului crestinescu, infatisindu-ni cateva poesii de pe terenulu acest'a, dintre cari un'a-dóue sunt cunoscutu cetitoriloru nostri. D. Jul. Grosescu precum scimn, este clericu: ar casimá mare bucuria intregulu cleru romanu déca n'ar parasi acestu statu, in care este binemeritatu.

* Directiunea Asociatiunei aradane pentru cultur'a poporului romanu, provóca de nou pre on. publicu romanu a concurge catu mai de graba la cumperarea sortiuriloru, cari in folosulu fondulu asociatiunei, sunt distribuite pretu-dinenea intre coleptanti. Sortitur'a se va esecutá cu ocasiunea balulu arangiandu in antai'a di (1 Sept. a. c. st. n.) a adunarei generali. —

* Societatea anglica pentru latirea bibliei in anulu curinte a avutu perceptiune 4,698.812, erogatiune 4,688.428 franci. A impartitu in a. c. 2,140.620 éra dela infintiarea ei 57,210.485 esemplare in 182 limbi diferite. —

* Esamele dela institutulu teologicu si pedagogicu de aici se voru tiené in septemana venitoria. —

* Congresulu serbescu dupa o cérta fora de resultatulu s'a disolvatu, nainte de ce s'ar fi constituitu pe buna cale.

Post'a redactiunei.

DDloru P. in O. si C. in V. — Vacatiunea nu ne va opaci intru edarea foiei.

Pentru redactiune: **Gustante Gurbanu.**